

Křesťanská demokracie ve středoevropských zemích, jež se ocitla pod vlivem Sovětského svazu nedostala příležitost, aby sehrála významnější roli ve vývoji regionu takovým způsobem, jak se to povedlo křesťanským demokratům po roce 1945 v západní části Evropy. Zásadní roli v tomto procesu měly vnější podmínky a rozhodujícím faktorem se staly zásahy zvenčí. Nicméně i přes poměrně krátké období, které v podstatě trvalo pouhé dva roky, se jasně ukázaly identické znaky či naopak rozdíly v chápání toho, co by mělo být nosnou myšlenkou strany s tímto programovým vymezením. Do utváření ideové základny zasahovaly faktory historické zkušenosti, religiozity obyvatelstva a také hospodářská a sociální situace. Nelze přehlédnout ani tu skutečnost, že z jisté části nepřestaly existovat staré předsudky. Těžko lze v této souvislosti akceptovat označení roku 1945 jako nultou hodinu, jak se vžilo především ve starší historiografii, ale v rámci problematiky křesťanské demokracie šlo ve větší míře o plynulý kontinuální proces a završení snah, které se pravidelně objevovaly již v předchozích desetiletích.

Přes omezené možnosti však Západ, jakožto symbol křesťanského kulturního centra, na druhé straně právě se vytvářející železné opony nezmizel. Naopak, právě vnímání západních hodnot zůstalo v prvních letech součástí programů stran a hnutí v Československu, Polsku a v Sověty obsazené části Německa. Je třeba připomenout, že revoluční nálady, nacionalismus, příklon ke komunismu a socialismu nebyly ohraničeny na sovětskou sféru, ale jednalo se o celosvětový fenomén a stranou nezůstaly ani křesťanské strany na západní straně studenovélečné hranice. Reflexe socialismu a z toho důvodu i jistá modifikace vlastních programů nebyla ani u nich ničím výjimečným. Nešlo však o programovou vágnost, jak zaznívalo ze stran politických oponentů, ale spíše o přizpůsobení se dané chvíli a novým výzvám.